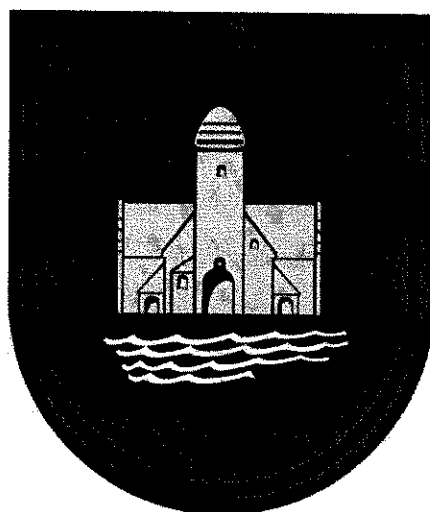

**Sprawozdanie z działalności
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Somoninie
za 2022 rok**

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie przedkłada roczne sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2022 rok.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie funkcjonuje jako jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego. Na poziomie lokalnym wykonuje zadania skierowane na wsparcie i poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Somonino. Działania Ośrodka są zbieżne z lokalną polityką społeczną i zgodne z realizacją celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino.

Podstawowym aktem prawnym na podstawie którego funkcjonuje ośrodek jest **ustawa o pomocy społecznej**. Ponadto w Ośrodku realizowane są zadania wynikające z innych aktów prawnych tj.:

- 1) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 3) ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 4) ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 5) ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- 6) ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 7) ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 8) ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 9) ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 10) ustawy o Karcie Dużej Rodziny,
- 11) ustawy o cudzoziemcach,
- 12) ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- 13) ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
- 14) ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- 15) ustawy o dodatku osłonowym,
- 16) Prawa ochrony środowiska,
- 17) Kodeksu pracy,
- 18) Kodeksu Postępowania Administracyjnego,
- 19) Prawa Zamówień Publicznych.

1. Zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie, jako jednostka sektora finansów publicznych, z mocy art. 3 ustawy o pomocy społecznej „wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka”. Ustawa o pomocy społecznej wyraźnie wskazuje, że celem pomocy społecznej nie jest wyręczenie obywateli w rozwiązywaniu ich trudnej, a czasem nawet krytycznej sytuacji życiowej a wspieranie w podejmowanych przez nich wysiłkach na rzecz poprawy sytuacji życiowej. Proponowane przez pracowników Ośrodka działania naprawcze, czy zapobiegawcze wymagają wspólnego zaangażowania w rozwiązywanie zaistniałych problemów oraz aktywności, odpowiedzialności i prezentowania postawy partnerskiej także przez drugi z podmiotów współdziałania - osobę i rodzinę korzystającą ze wsparcia.

Świadczenia udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, bądź innej osoby lub z urzędu. Rodzaj, forma i rozmiar udzielanych świadczeń odpowiada okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy oraz realnym możliwościom finansowym GOPS. Podstawą do przyznania świadczenia z pomocy społecznej jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby, która o tę pomoc się ubiega. Pomoc społeczna w pierwszej kolejności obejmuje swymi działaniami osoby i rodziny znajdujące się w najsłabszej kondycji życiowej i materialnej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom spełniającym ustawowe kryterium dochodowe, które w 2022 r. wynosiło :

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej – **776,00 zł netto**
- 2) dla osoby w rodzinie – **600 zł netto**,

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w ustawie lub innych okoliczności uzasadniających udzielanie pomocy społecznej - w szczególności z powodu sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, trudności w integracji cudzoziemców, trudnościach w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy. Oferowana przez GOPS w Somoninie pomoc społeczna obejmowała w 2022 r. różne formy pomocy pieniężnej, pomoc w naturze, usługi opiekuńcze oraz pracę socjalną, interwencję kryzysową poradnictwo specjalistyczne i asystenturę rodzin oraz asystenturę osób niepełnosprawnych. Każdorazowo pomoc ta dostosowana była do indywidualnych potrzeb osób i ich rodzin.

GOPS w Somoninie realizuje również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych. Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej co oznacza, że ciężar finansowy samych świadczeń spoczywa na budżecie państwa. System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Zauważyć należy, iż świadczenia rodzinne stanowią odrębny od świadczeń z pomocy społecznej system, na który składają się zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Formy udzielanej pomocy ulegają ciągłej modyfikacji. Zmienia się również katalog beneficjentów pomocy społecznej. Dynamiczne zmiany na arenie politycznej odciskają swoje piętno również w dziedzinie polityki społecznej. Z tego względu kadra pomocy społecznej zmuszona jest nadążać za postępującymi zmianami i nieustannie podnosić swoje kompetencje i kwalifikacje.

W 2022 roku Ośrodek realizował zupełnie nowe zadania, jednym z nich była realizacja dodatku osłonowego, świadczenia dla osób najbardziej potrzebujących na pokrycie części kosztów energii oraz rosnących cen żywności. Kolejnym, istotnym i zupełnie nowym zadaniem w 2022 roku było udzielanie wsparcia obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa. W marcu 2022 r. weszła w życie Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy, zwana „specustawą”, która determinowała wszelkie działania podejmowane na rzecz uchodźców.

2. Struktura organizacyjna w Gminnym Ośrodku

Pomocy Społecznej

Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników jest zadaniem obowiązkowym gminy wynikającym z art. 17 ust. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudnionych było 19 pracowników, w tym 5 pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej na 2000 mieszkańców lub 50 rodzin powinien być zatrudniony 1 pracownik socjalny. W naszej gminie 1 pracownik socjalny ma pod opieką 2.204 mieszkańców. Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie kierunkowe. Pracownicy brali udział w szkoleniach i konferencjach, głównie on - line, które pogłębiały umiejętności zawodowe oraz pozwoliły na rozwój osobisty, jak również korzystali z superwizji pracy socjalnej prowadzonej przez certyfikowanego superwizora.

Wewnętrzny podział organizacyjny przedstawia poniższa tabela.

Dział	Stanowisko pracy	etat	Ilość osób pracujących	Urlopy wychowawczy/macierzyński
Administracja	Kierownik	1	1	
	Główny księgowy	½	1	
	Aspirant pracy socjalnej	1	1	
	Referent ds. kancelarii	1	1	
	Informatyk	½	1	
	Obsługa kasy	zlecenie	1	
	Obsługa poczty	zlecenie	1	
	Stanowisko ds. inwentaryzacji	zlecenie	1	
	Stanowisko ds. plac	zlecenie	1	
	Obsługa prawna	zlecenie	1	
	Obsługa BHP	zlecenie	1	
	Sprzątaczką	zlecenie	1	
Pomoc Środowiskowa	Starszy specjalista pracy socjalnej	1	1	
	Starszy pracownik socjalny	3	3	

	Pracownik socjalny	1	1	
	Psycholog	zlecenie	1	
	Asystent rodziny	2	2	
	Opiekunka	1	1	
	Opiekunka	zlecenie	6	
	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	3	4	
Świadczenia rodzinne	Starszy inspektor ds./ świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	1	1	
	Starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych	1	1	

3. Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie w 2022 roku na realizację zadań własnych i zadań zleconych wydatkował kwotę 20 223 110,06 zł., z czego:

- ze środków budżetu gminy: 2 504 195,35 zł
- ze środków budżetu państwa: 17 718 914,71 zł

Strukturę zrealizowanych wydatków w podziale szczegółowej klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Klasyfikacja budżetowa		Ogółem wykonanie wydatków w 2022 r.	w tym:	
			Środki budżetu gminy	Środki budżetu państwa
85195	Pozostała działalność	731,59	0,00	731,59
85202	Domy pomocy społecznej	613 437,57	613 437,57	0,00
85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy	3 500,00	3 500,00	0,00
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	49 234,18	0,00	49 234,18
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	144 026,15	94 490,00	49 536,15
85216	Zasiłki stałe	469 409,28	0,00	469 409,28
85219	Ośrodki pomocy społecznej	1 112 073,38	1 014 380,34	97 693,04
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	231 669,02	148 369,02	83 300,00
85230	Pomoc w zakresie dożywiania	153 995,50	33 999,10	119 996,40
85295	Dodatek osłonowy	1 547 055,96	0,00	1 547 055,96
85501	Świadczenia wychowawcze	6 894 861,38	0,00	6 894 861,38
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7 891 856,67	0,00	7.891 856,67
85503	Karta Dużej Rodziny	2 155,26	0,00	2 155,26
85504	Wspieranie rodziny	175 346,87	169 346,87	6 000,00
85508	Rodziny zastępcze	407 902,45	407 902,45	0,00
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów zgodnie z	65 729,79	0,00	65 729,79

	przepisami ustawy ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów			
85395- zad. 30	Projekt „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Powiatu kartuskiego dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem społecznym” – Edycja II	117 025,29	8 270,00	108 755,29
85395- zad. 50	Projekt „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”	343 099,72	0,00	343 099,72
RAZEM:		20 223 110,06	2 504 195,35	17 718 914,71

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie odprowadził do budżetu gminy dochody w wysokości 145.996,21 zł. – dane ze sprawozdania Rb-27s na dzień 31.12.2022 r.

Strukturę zrealizowanych dochodów w podziale szczegółowej klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Klasyfikacja budżetowa		Ogółem wykonanie dochodów w 2022 r.	w tym:	
			Dochody które pozostają w gminie	Dochody które odprowadzane są do budżetu państwa
85202	Domy pomocy społecznej	29 643,44	29 643,44	0,00
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	13 139,67	13 139,67	0,00
85219	Ośrodki pomocy społecznej	509,90	509,90	0,00
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	64 588,01	53 406,45	11 181,56
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	193 837,50	49 291,25	144 546,25
85503	Karta Dużej Rodziny	110,00	5,50	104,50
RAZEM:		301 828,52	145 996,21	155 832,31

Wśród zrealizowanych dochodów GOPS za 2022 rok wyróżniamy dochody, które pozostają do dyspozycji gminy i gmina przeznacza je na swoje wydatki a także dochody, które muszą być odprowadzone do budżetu państwa. Dochody pozostające w dyspozycji gminy pochodzą z tytułu: odpłatności za świadczone usługi opiekuńcze, schronienie oraz pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej oraz z tytułu terminowego regulowania zobowiązania podatkowego.

Do dochodów, które zgodnie z procentowym udziałem określonym w ustawach stanowią dochód gminy oraz są odprowadzone do budżetu państwa zaliczamy przede wszystkim dochody

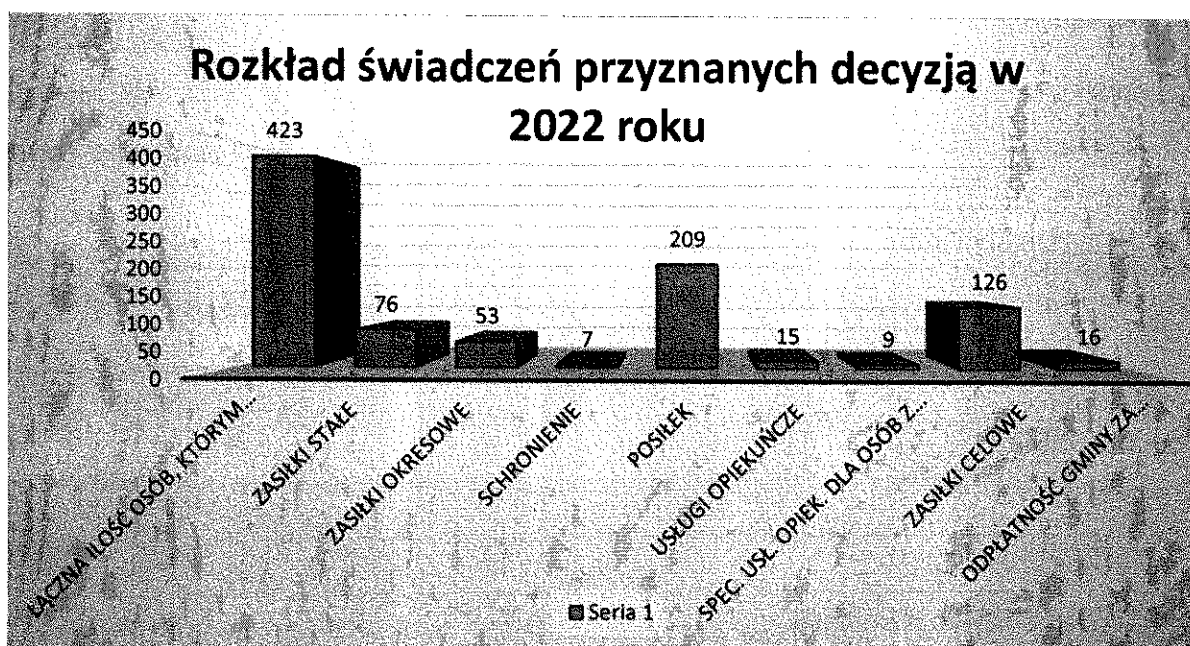
uzyskane z tytułu spłaty zaległości przez dłużnika alimentacyjnego (z tytułu funduszu alimentacyjnego wg. podziału 40% dochód gminy, 60% dochód budżetu państwa, odsetki - 100% dochód budżetu państwa; z tytułu zaliczki alimentacyjnej wg. podziału 50% dochód gminy, 50% dochód budżetu państwa), odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (5% dochód gminy, 95% dochód budżetu państwa) oraz z tytułu opłaty za wydanie elektronicznej Karty Dużej Rodziny (5% dochód gminy, 95% dochód budżetu państwa).

4. Świadczenia pomocy społecznej

4.1. Struktura korzystających z pomocy

W 2022 r. w ramach zadań własnych i zleconych GOPS w Somoninie przyznał decyzją świadczenia 423 osobom, co stanowiło 266 rodzin. Łączna liczba osób w tych rodzinach wynosiła 791.

Rozkład rodzaju udzielonych świadczeń w stosunku do ogólnej liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia przedstawia poniższy wykres.

Poza świadczeniami finansowymi GOPS w Somoninie świadczy również szeroko rozumianą pracę socjalną, która jest istotą pracy pracownika socjalnego. Praca socjalna, jako świadczenie z pomocy społecznej nie wymaga wydawania decyzji, a może być realizowana

w oparciu o kontrakt czy projekt socjalny. W 2022 roku pracą socjalną objęto łącznie 318 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach wynosiła 1.112.

Rzeczywisty rozmiar udzielanego w 2022 roku wsparcia, tj.: liczbę rodzin i osób w tych rodzinach przedstawia poniższa tabela. Łączna liczba rodzin i osób nie sumuje się, gdyż rodziny korzystają jednocześnie z różnych form wsparcia, zarówno z pracy socjalnej, jak i świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych.

Rodzaj pomocy		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych - OGÓLEM		266	791
w tym:	świadczenia pieniężne	154	273
	świadczenia niepieniężne	112	518
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej		318	1.112
Łącznie objęto wsparciem:		502	1.229

Liczba mieszkańców zameldowanych na terenie Gminy Somonino na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 11 021 osoby. Analizując ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Somonino przyjąć należy, iż **pomocą objęto 11,15% ogółu mieszkańców Gminy Somonino.**

Dominujące problemy społeczne na terenie Gminy Somonino, na podstawie których przyznawane były świadczenia pomocy społecznej w 2022 roku przedstawia poniższa tabela.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	149	397
Sieroctwo	1	3
Bezdomność	12	18
Bezrobocie	51	139
Niepełnosprawność	142	312
Długotrwała lub ciężka choroba	128	320
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w tym:	65	316
• rodziny niepełne	19	67
• rodziny wielodzietne	52	228

Przemoc w rodzinie	5	23
Alkoholizm	21	33
Narkomania	2	7
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	4
Sytuacja kryzysowa	3	4

Powyżej zamieszczone zostały szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach w poszczególnych czynnikach dysfunkcyjnych. Należy zauważyć, że w jednej rodzinie może występować więcej niż jedna dysfunkcja i z tego względu liczby rodzin i osób nie sumuje się. W 2022 roku dominującym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były ubóstwo oraz niepełnosprawność. Z tej przyczyny wsparciem objęto odpowiednio 149 i 142 rodzin. Kolejny powód korzystania z pomocy stanowiła długotrwała lub ciężka choroba, w tym zakresie udzielono wsparcia 128 rodzinom. Istotną grupę odbiorców świadczeń stanowiły rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Analizując przesłanki udzielanej pomocy w zestawieniu z ilością osób w rodzinach, stwierdzić należy, że największą grupę osób objętych wsparciem stanowiły osoby borykające się z problemem ubóstwa i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, głównie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest problemem złożonym, rozpatrywanym na wielu płaszczyznach, m. in.: w aspekcie rozpadu czy kryzysu rodziny, jako problem moralny, jako problem braku zabezpieczenia socjalnego, jako problem wykluczenia społecznego czy w końcu jako problem społeczny. Wielość problemów, z jakimi zmagają się całe rodziny sprawia, że rośnie potrzeba skutecznego przeciwdziałania i walki z takimi zagrożeniami. Wsparcie rodzin doświadczających sprzężonych problemów staje się priorytetem polityki społecznej i istotą pracy socjalnej.

4.2. Charakterystyka świadczeń z pomocy społecznej

Dane w poniższej tabeli szczegółowo obrazują formy pomocy, liczbę osób którym przyznano decyzją świadczenia, liczbę rodzin i osób w rodzinie w odniesieniu do poszczególnych form pomocy oraz kwoty udzielonych świadczeń.

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RAZEM	423	X	1 590 480	266	791
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	76	790	469 409	74	90
w tym przyznane dla osoby samotnie gospodarującej	64	665	419 400	64	64
pozostającej w rodzinie	12	125	50 009	10	26
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	53	159	49 536	53	135
w tym przyznane z powodu: bezrobocia	14	40	14 550	14	30
długotrwałej choroby	14	42	15 073	14	24
niepełnosprawności	15	59	13 137	15	51
innych niż wymienione powyżej	10	18	6 777	10	30
SCHRONIENIE	7	X	50 690	7	7
POSILEK	209	21 383	104 006	92	471
USŁUGI OPIEKUŃCZE	15	3528	144 627	13	27
w tym specjalistyczne	1	68	5 120	1	3
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	9	949	72 980	8	36
ZASIŁKI CELOWE – OGÓŁEM	126	X	85 324	122	272
w tym zasiłki celowe specjalne	39	74	22 170	39	103
Produkty żywnościowe przyznane doraźnie lub w sytuacjach kryzysowych	54	54	18 900	54	54
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ	16	154	613 908	16	16

Po przeanalizowaniu powyższej tabeli stwierdzić można, że w 2022 r. największą grupę świadczeniobiorców, tj. 49,41% z ogólnej liczby korzystających stanowią osoby, którym przyznano pomoc w formie posiłku. 29,79% to osoby którym przyznano zasiłek celowy. Zasiłki stałe pobierało 17,9% osób z ogólnej liczby świadczeniobiorców. W tej grupie świadczeniobiorców aż 84,21% stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Zasiłek okresowy otrzymało 12,53% świadczeniobiorców. Nieliczne grupy wśród świadczeniobiorców stanowiły osoby którym przyznano inne formy pomocy i tak 3,78% to opłaty ponoszone za pobyt świadczeniobiorców w DPS, 3,55% świadczeniobiorców korzystało z usług opiekuńczych a 2,13% ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, natomiast najmniejszy odsetek - 1,65% skorzystało z pomocy w formie schronienia.

Analizując finansowanie poszczególnych form pomocy zauważyć można, że największą część budżetu, bo aż 38,60% stanowi odpłatność za pobyt w DPS, następnie 29,51% to zasiłki stałe. W dalszej kolejności, na poziomie 9,09% budżetu plasuje się finansowanie usług opiekuńczych, na poziomie 6,54% zapewnienie posiłku, a 5,36% - zasiłki celowe. Na sfinansowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi przeznaczono 4,59%. Najmniejszy odsetek to schronienie – 3,19% oraz zasiłki okresowe 3,11%.

4.3. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie w 2022 roku

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. Wyodrębnić można **świadczenia pieniężne** pomocy społecznej oraz **świadczenia niepieniężne** pomocy społecznej, które udzielane są bezpłatnie, odpłatnie lub za częściową odpłatnością.

4.3.1. Świadczenia pieniężne

Do **świadczeń pieniężnych** realizowanych przez Ośrodek w 2022 roku należały:

- Zasiłki stałe,
- Zasiłki okresowe,
- Zasiłki celowe w tym specjalne zasiłki celowe, zasiłki celowe w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- Wynagrodzenie dla opiekuna

Ilość oraz kwoty wypłaconych świadczeń pieniężnych, jak również ilość odbiorców świadczeń przeanalizowano na podstawie powyższej tabeli. W ostatnim roku, zaobserwowano nieznaczny spadek (o 4,23%) ogólnej liczby osób korzystających z pomocy finansowej Ośrodka, jednak w porównaniu do ubiegłego roku zmienił się rozkład form udzielanej pomocy. Istotny wpływ na taki stan rzeczy miała zmiana kryteriów dochodowych uprawniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznych, która weszła w życie z początkiem 2022 roku. Wzrost kryteriów dochodowych pozwolił objąć większą ilość osób wsparciem w postaci zasiłków okresowych. W 2022 roku z zasiłków okresowych skorzystało o ponad 60% osób więcej niż w

2021 roku. Udzielenie tej formy wsparcia pozwoliło jednocześnie zmniejszyć o 50 % ilość świadczeniobiorców zasiłku celowego. W 2022 roku ilość osób którym udzielono wsparcia w postaci zasiłku stałego spadła o 10 %. W porównaniu z ubiegłym rokiem o 14% wzrosła liczba osób korzystających z posiłku, natomiast liczba osób korzystających z pozostałych form wsparcia nie uległa istotnym zmianom.

Mimo zmniejszającej się ilości świadczeniobiorców kwoty wypłacanych świadczeń wzrosły. Wyjątek stanowi zasiłek celowy, bowiem kwota wydatkowana na to świadczenie znacząco spadła. W 2022 roku wydatkowano na zasiłki celowe o 69.134 zł (45%) mniej niż w 2021 roku. Najbardziej zauważalny był wzrost wydatków ponoszonych za pobyt mieszkańców gminy w DPS, nastąpił tu wzrost o 96.941 zł, co stanowi 18,75% w porównaniu do ubiegłego roku. Istotnie wzrosła też kwota wydatkowana na posiłek – o 48.766 zł (wzrost aż o 88%). Na zasiłki stałe przeznaczono o 34.428 zł więcej, co stanowiło zaledwie 8% wzrost, na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wydano 25.670 zł więcej i był to aż 55% wzrost, na usługi opiekuńcze wydatkowana kwota była wyższa o 12.854 zł (20% wzrost), na schronienie 16.605 zł (49% wzrost), na zasiłki okresowe wydano 13.988 (wzrost 40%).

Wynagrodzenie dla opiekuna to świadczenie przyznawane przez sąd. Jest świadczeniem z pomocy społecznej należącym do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanym przez gminę. Ośrodek dokonuje wypłaty wynagrodzenia opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania przez niego opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną. Wynagrodzenie wypłaca się w kwocie ustalonej przez sąd. W roku 2022 GOPS wypłacał to świadczenie dla 5 osób w łącznej kwocie 22.480 zł., podczas gdy w 2021 roku świadczenie wypłacane było zaledwie jednej osobie.

4.3.2. Świadczenia niepieniężne

Drugą kategorią świadczeń pomocy społecznej są **świadczenia niepieniężne**. Katalog tych świadczeń bardzo szeroki i różnorodny i zajmuje znaczną część działalności ośrodka. Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez Ośrodek w 2022 roku należały:

- **Praca socjalna**

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Ma na celu zaspokajanie ich potrzeb, lepsze dostosowanie do zasad życia społecznego, poprawę pozycji społecznej. Może być sposobem przywracania harmonii w życiu jednostki i jej relacjach z grupą społeczną lub metodą

rozwiązywania problemów społecznych. Praca socjalna to także stały kontakt z rodziną i wspieranie jej w pokonywaniu trudności jakie napotyka w codziennym życiu. Praca socjalna jest świadczeniem pomocy społecznej niezależnym od dochodu rodziny. W roku 2022 pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną w 318 rodzinach korzystających z pomocy społecznej, co oznacza, że 63% klientów Ośrodka objętych było pracą socjalną.

- **Poradnictwo specjalistyczne**

Poradnictwo specjalistyczne świadczone jest osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Realizacją tego zadania zajmują się głównie pracownicy socjalni Ośrodka przy współpracy m.in. pedagogów szkolnych, lekarzy, terapeutów, kuratorów oraz psychologa. W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudnił na zlecenie psychologa. Wsparcia specjalistycznego – psychologicznego udzielono 158 osobom w 53 rodzinach.

- **Zapewnienie posiłku**

Zadanie to realizowane jest głównie ze środków Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Zgodnie z wytycznymi pomoc przyznawana może być w jednej z trzech form:

- posiłek,
- świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności,
- świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.

W 2022 roku Ośrodek kontynuował realizację I i II modułu programu, zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Somonino, podjętą w grudniu 2018 r. Wsparcie w ramach programu przyznawano w trzech formach:

- 1) finansowanie dożywiania dzieci w szkołach
- 2) przyznanie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności
- 3) świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych

Dożywianie w formie ciepłego posiłku - obiadu realizowano w 12 placówkach oświatowych, tj. 8 szkołach i 4 przedszkolach, z czego 8 placówek mieściło się na terenie naszej gminy a 4 poza terenem gminy. 10 placówek dysponowało własnymi stołówkami do pozostałych zorganizowano dowóz ciepłych posiłków w ramach cateringu.

Drugą formę realizacji programu – pomoc finansową na zakup posiłku lub żywności kierowano w głównej mierze do osób starszych i niepełnosprawnych.

W 2022 roku przyznano również świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. Paczki żywnościowe otrzymały 54 osoby niepełnosprawne, stali klienci Ośrodka.

- **Usługi opiekuńcze**

Zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, zaś do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W 2022 roku GOPS w Somoninie zorganizował i świadczył usługi opiekuńcze w trzech formach, tj. **usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania świadczone były osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a rodzina nie była w stanie tej opieki zapewnić. Obejmowały one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zaleconą przez lekarza, pielęgnację, oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Świadczeniem tym objęto 14 osób i wydatkowano na ten cel 139.507,- zł. Usługi świadczone były przez opiekunki za trudnione na umowę o pracę (1 etat) oraz na umowę zlecenie 6 osób.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te w 2022 roku świadczone były przez firmę zewnętrzną, która dysponuje osobami ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Świadczeniem objęto 1 osobę i wydatkowano na ten cel 5.120,- zł.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi kierowane są do chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo oraz do osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. Tą formą wsparcia objęto w 2022 roku 9 dzieci i wydano kwotę 72.980,- zł.

Usługi opiekuńcze są świadczeniem odpłatnym. Wysokość odpłatności klienta reguluje odpowiednio, w przypadku zadań własnych – uchwała Rady Gminy, zaś w przypadku zadań zleconych Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2022 roku odpłatność świadczeniobiorców za usługi wyniosła 64.588,01 zł,

z czego kwota 53.406,45 zł wpłynęła do budżetu gminy, zaś 11.181,56 zł odprowadzono do budżetu państwa.

Ilość osób wymagająca usług opiekuńczych, jak również specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania z roku na rok wzrasta. Jest to zjawisko dostrzegane nie tylko w naszej gminie, ale i w skali całej Polski, a wynika głównie ze zmian demograficznych, jak i zmian kulturowych, gdzie zanika model rodziny wielopokoleniowej. Dlatego też w ostatnim czasie uruchamianych jest wiele programów skierowanych do osób wymagających wsparcia i opieki w miejscu ich zamieszkania.

Należy zwrócić również uwagę, że usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania to forma bardziej przyjazna seniorom niż pobyt w domach pomocy społecznej, jest również formą znacznie tańszą. W związku z powyższym konieczne jest poszerzanie tego rodzaju oferty pomocowej, co pozwoli objąć pomocą i wsparciem wszelkie osoby tego potrzebujące a tym samym zapewnić komfort pozostania w miejscu ich zamieszkania.

- **Domy Pomocy Społecznej**

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Do DPS kierowane są jedynie osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w miejscu zamieszkania, nawet przy wsparciu w postaci usług opiekuńczych. Kierowanie do DPS odbywa się na wniosek samej zainteresowanej osoby, bądź jej przedstawiciela ustawowego. Ustawa wskazuje również, że osoby niepełnosprawne należy kierować do DPS odpowiedniego typu (zgodnie z rodzajem schorzenia), zlokalizowanego najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

W 2022 roku 16 mieszkańców naszej gminy, przebywało w dziesięciu różnych domach pomocy społecznej o profilu zgodnym z ich schorzeniami. Z uwagi jednak na brak wolnych miejsc w DPS-ach zlokalizowanych na terenie naszego powiatu zmuszeni byliśmy kierować osoby do placówek bardziej oddalonych od miejsca zamieszkania osoby kierowanej, tj.:

- Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Nowych Łosienicach 2 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej w Stawiskach 2 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej w Kątach 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Strzebielinku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Kobysewie 5 osoby,

- Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Szpęgawsku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Malborku 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Stężycy. 1 osoba.

W 2022 roku do DPS skierowano 3 nowe osoby, zaś 2 osoby przebywające w DPS zmarły, a 1 utraciła prawo do dalszego przebywania w placówce. Na dzień 31 grudnia 2022 roku w DPS-ach przebywało 13 osób.

Ponoszenie opłat za pobyt w DPS ściśle reguluje ustawa o pomocy społecznej, z której wynika, że osoba skierowana zobowiązana jest pokrywać koszty pobytu w placówce w wysokości 70% swojego dochodu, w dalszej kolejności do odpłatności zobowiązana jest rodzina, natomiast różnicę pomiędzy średnim kosztem utrzymania osoby w DPS a wpłatami dokonanyymi przez klienta i jego rodzinę ponosi gmina, która skierowała daną osobę do placówki. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej jest corocznie ogłaszany zarządzeniem starosty odpowiedniego powiatu lub uchwałą zarządu stowarzyszenia. W ostatnich latach stawka ta drastycznie wzrasta. Biorąc po uwagę, że dochody klientów nie ulegają tak znaczącym zmianom, zwiększone koszty leżą głównie po stronie gminy. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS w 2022 r. wyniósł 5.179,17 zł (w 2021 r. 4.663,07 zł.), natomiast średni miesięczny koszt odpłatności za 1 osobę ponoszony przez gminę w 2022 r. wyniósł 4.038,77 zł (w 2021 r. 3.540,87 zł). Odpłatność gminy za pobyt w DPS w 2022 roku wyniosła 613.908,- zł., natomiast wpływy z tytułu odpłatności rodziny (osób zobowiązanych do alimentacji) wyniosły 29.643,44 zł.

Z rozeznania środowiska wynika, że w najbliższym czasie kolejne dwie osoby będą wymagały skierowania do DPS. W związku ciągłym wzrostem kosztów utrzymania mieszkańców DPS, konieczne jest zwiększenie planu finansowego na kolejne lata.

- **Udzielanie schronienia**

Kolejnym zadaniem gminy o charakterze obowiązkowym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, jest udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. Świadczenie to kierowane jest do osób bezdomnych. Koszty tej formy pomocy pokrywane są ze środków własnych gminy. Pobyt w schroniskach jest odpłatny zgodnie z Uchwałą Rady Gminy podjętą w grudniu 2019 r. Kwota odpłatności uzależniona jest od dochodów uzyskiwanych przez osoby bezdomne. Schronienia udziela się w noclegowniach, schroniskach dla bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, domach samotnej matki oraz innych placówkach o podobnym przeznaczeniu.

W 2022 r. 7 osób bezdomnych z terenu Gminy Somonino przebywało w placówkach zapewniających im schronienie. Koszt opłacenia pobytu w schroniskach w 2022 r. wyniósł 50.690,- zł natomiast odpłatność bezdomnych, stanowiła dochód gminy, który z tego tytułu wynosił 13.139,67 zł.

W 2022 roku nie przeprowadzano spisu osób bezdomnych.

- **Ubezpieczenie zdrowotne**

W ramach zadań własnych gminy, zgodnie z ustawą z dn. 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (art. 66 ust. 1) Ośrodek opłacał składkę na ubezpieczenie zdrowotne 60 osobom pobierającym zasiłek stały z pomocy społecznej, niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu i wydatkowano na ten cel kwotę 38.815,87,- zł oraz 17 osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, co stanowiło koszt 11.906,64 zł.

- **Ustalanie prawa do bezpłatnej opieki zdrowotnej**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie realizuje zadanie gminy polegające na ustalaniu uprawnień osób do bezpłatnej opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych. Prawo do świadczeń zdrowotnych określa art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i wydawane jest na okres 90 dni.

W 2022 roku wydano w tej sprawie 30 decyzji.

- **Kierowanie do Centrum Integracji Społecznej**

Centrum Integracji Społecznej to instytucja realizująca specjalistyczny program pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem. Misją CIS jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania długofalowe mające wpływ na postawę człowieka i sposób jego funkcjonowania w środowisku. Zadaniem CIS jest odbudowywanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie, zdolności do samodzielnego i efektywnego pełnienia ról społecznych a także samodzielnego poruszania się po rynku pracy, prowadzącego do zatrudnienia w różnych formach, czy u pracodawcy, czy samozatrudnienia (praca na własny rachunek lub w spółdzielni socjalnej). Wielu klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie boryka się z problemem bezrobocia, który często jest kwestą bardzo złożoną i wymaga nie tylko znalezienia miejsca pracy, ale zmotywowania do poszukiwania zatrudnienia, specjalnego przygotowania do podjęcia rozmowy z potencjalnym pracodawcą i funkcjonowania w miejscu

pracy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie ściśle współpracuje z funkcjonującym na terenie Gminy Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach. Zgodnie ustawą o zatrudnianiu socjalnym do zadań GOPS należy kierowanie do CIS, które następuje po sporządzeniu przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego, na podstawie którego diagnozuje się sytuację osoby zainteresowanej udziałem w CIS i opiniuje wniosek o wydanie skierowania a następnie wydawana jest decyzja kierująca do CIS na okres próbny.

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie skierował do CIS 27 osób, natomiast 2 wnioski zostały zaopiniowane negatywnie.

- **Kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy**

Środowiskowe domy samopomocy, są ośrodkami wsparcia, które służą budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowują osoby przewlekle psychicznie chore i niepełnosprawne intelektualnie do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku.

Osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną stanowią znaczną grupę klientów Ośrodka. Ta grupa klientów wymaga specjalnego, zindywidualizowanego podejścia oraz przygotowania zawodowego do pracy z nimi, dlatego też wsparcie oferowane przez ŚDS jest niezwykle istotne.

Na terenie Gminy Somonino funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Rybakach, jest on placówką wsparcia dziennego. Kierowanie do placówki następuje zgodnie z procedurami obowiązującymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, opracowanymi na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Po złożeniu wniosku przez osobę zainteresowaną lub jej opiekuna pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i opiniuje wniosek, po czym wydana zostaje decyzja o skierowaniu do ŚDS na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. W tym czasie Kierownik ŚDS powołuje zespół, który opracowuje dla uczestnika indywidualny plan postępowania wspierająco – aktywizującego na określony czas. W celu kontynuacji uczestnictwa Kierownik ŚDS występuje z wnioskiem do Kierownika GOPS o wydanie kolejnej decyzji kierującej na czas potrzebny do zrealizowania przygotowanego przez zespół planu.

W 2022 roku wydano 25 decyzji kierujących, bądź przedłużających pobyt w ŚDS w Rybakach.

4.4. Inne działania podejmowane w ramach pomocy społecznej

- **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020**

W 2022 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie wraz z Bankiem Żywności w Trójmieście oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Egiertowie kontynuował realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – Podprogram 2021.

Celem Programu jest udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków.

Zestaw artykułów spożywczych obejmował 11 produktów żywnościowych z 6 grup towarowych. Paczki zawierały m.in.: makarony, ryże, mleko, przetwory z warzyw i owoców, konserwy mięsne i rybne, olej, cukier.

Pomoc otrzymywały osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający: **1 707,20 zł** w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz **1 320,00 zł** w przypadku osoby w rodzinie. Aby uzyskać wsparcie należało zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej w celu uzyskania odpowiedniego skierowania. Skierowanie wydawał pracownik socjalny po zweryfikowaniu sytuacji dochodowej wnioskodawcy.

Program ten niezmiennie cieszył się dużą popularnością wśród mieszkańców Gminy Somonino. W roku 2022 r. z programu skorzystały 243 rodziny (710 osób).

W kwietniu 2022 r. Instytucja Zarządzająca zezwoliła na kwalifikowanie do programu uchodźców z Ukrainy, co pozwoliło objąć dodatkowo wsparciem 60 uchodźców z Ukrainy przebywających w tym czasie na terenie Gminy Somonino.

W 2022 roku wydano łącznie 16,4542 tony żywności.

- **Program wspierania rodzin**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie jest jednym z realizatorów Gminnego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2021 – 2023. Założeniem programu jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W 2022 roku Ośrodek podejmował szereg działań wpisujących się w założenia programu, do najistotniejszych należały:

Wsparcie asystenta rodziny

Zatrudnienie asystenta rodziny jest zadaniem realizowanym w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadaniem asystenta rodziny jest ułatwianie rodzinom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. W sytuacji kiedy dzieci znajdują się już w pieczy zastępczej rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Rolą asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawczości, podnoszenie ich samooceny, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, zarówno rodziców, jak i dzieci. Podkreślić należy, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, a jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków, czy w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przynosi ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przynosiły zamierzone efekty.

W roku 2022 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny na umowę o pracę. Wspierali oni swoimi działaniami łącznie 23 rodziny, w których wychowuje się 55 dzieci, w tym jedną rodzinę zobowiązaną przez sąd do pracy z asystentem.

W roku 2022 Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej ogłosiło kolejną edycję programu Asystent rodziny. Program przewidywał dofinansowanie w formie jednorazowego dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny w wysokości 3 000 zł na każdego zatrudnionego asystenta rodziny w gminie, proporcjonalnie do wymiaru etatu. W 2022 roku uzyskano dofinansowanie na dwóch asystentów, tj. kwotę 6.000,- zł.

Program „Za Życiem”

Program „Za Życiem” ma na celu wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Zakłada on między innymi:

- przyznawanie jednorazowego świadczenia w kwocie 4.000,00 zł dla rodziców dzieci, w których lekarz stwierdził wady powstałe w okresie ciąży lub podczas porodu;
- opiekę hospicjum;

- dostęp do lekarzy bez kolejek;
- pomoc asystenta rodziny.

W roku 2022 żadna z rodzin nie zgłaszała potrzeby i nie zadeklarowała chęci skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny, natomiast pomoc w postaci zasiłków jednorazowych została przyznana 5 rodzinom na łączną kwotę 20.000,00 zł.

Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych nakłada na gminę Ustawa z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań gminy należy m.in. współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Gmina wspólnie z powiatem ponosi koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. W roku 2022 Gmina Somonino dofinansowała koszt pobytu 28 dzieci, w tym 17 w rodzinnej pieczy zastępczej i 11 dzieci w domu dziecka i placówkach opiekuńczych. Wydatki na tę formę pomocy wyniosły 407.902,4 zł.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrosła w stosunku do ubiegłego roku (w 2021 r. w pieczy umieszczonych było 23 dzieci), co spowodowało wzrost kosztów realizacji tego zadania. Wydatkowana w 2022 roku kwota była wyższa o 38.759,31 zł od wydatków poniesionych na ten cel w roku ubiegłym, co stanowi wzrost o 10,50 %.

- **Karta Dużej Rodziny**

Jednym z działań wspierających rodziny wielodzietne jest realizacja ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z ofert instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie karty ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia. W praktyce Karta Dużej Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie m.in.: jedzenia i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunku za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. W 2022 roku dla posiadaczy Karty przewidziano dodatkowe profity, m. in. zwiększenie limitu zużycia energii elektrycznej, co spowodowało wzrost zainteresowania posiadaniem Karty. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie. A jej wydanie

jest bezpłatne. Jedynie w przypadku wniosku o dodatkową formę i wydaniu duplikatu karty pobierane są opłaty. W roku 2022 wydano 396 Kart Dużej Rodziny (169 rodzin).

- **Zespół Interdyscyplinarny**

Kwestie związane z przemocą są coraz bardziej znaczącym problemem, występującym wśród mieszkańców naszej gminy. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie podejmują szereg działań profilaktycznych i naprawczych, m.in. uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i powoływanych grup roboczych. Pracownik socjalny GOPS pełniący funkcję Przewodniczącego Zespołu wraz z pracownikami ośrodka i specjalistami są zaangażowani we współpracę z przedstawicielami podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównymi zadaniami podejmowanymi w tym zakresie są:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin oraz efektów tych działań.

Działania realizowane są przez pracowników na podstawie Rozporządzenia RM z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”, jak również na podstawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pracę z rodziną, w której występuje przemoc rozpoczyna zazwyczaj wypełnienie formularza „Niebieskiej Karty”, po czym zostaje powołana grupa robocza, składająca się z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty oraz ochrony zdrowia, która zajmuje się konkretnym przypadkiem.

W 2022 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Powołano grupy robocze, które spotykały się 126 razy. W ramach procedury założono 16 „Niebieskich Kart”, w tym 10 wypełnionych przez policję i 6 przez pracowników pomocy społecznej.

W większości przypadków prace z rodzinami są prowadzone długofalowo, działania ukierunkowane są na poprawę funkcjonowania członków rodziny i na dążeniu do zaprzestania stosowania przemocy. W 2022 r. zorganizowane zostało szkolenie dla członków grup roboczych o tematyce „Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinach i budowanie skutecznej strategii pracy z rodziną dotkniętą przemocą”.

- **Program wspierania rodziny 500+**

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokajaniem jego potrzeb życiowych.

Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na ich utrzymaniu. Świadczenie wychowawcze przysługuje na wszystkie dzieci do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Przyznanie świadczenia wychowawczego nie wymaga ustalenia alimentów na dziecko od drugiego rodzica w przypadku wniosków składanych przez rodziców samotnie wychowujących dziecko.

Program wspierania rodziny 500+ realizowany był przez Ośrodek jedynie do 31 maja 2022 r., od miesiąca czerwca 2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2022 r. Ośrodek nie przyjmował już nowych wniosków a realizacja programu polegała na wypłacaniu świadczeń przyznanych w 2021 roku. Wyjątek stanowiły wnioski przyjęte w związku z zastosowaniem przepisów o koordynacji zabezpieczenia społecznego, w 2022 roku przyjęto 6 takich wniosków i przekazano je do realizacji do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W związku z realizacją pomocy w postaci świadczenia wychowawczego w 2022 roku wydatkowano kwotę 6.894.861,38 zł.

- **Program „Czyste Powietrze”**

Program „Czyste powietrze” jest pierwszą ogólnokrajową inicjatywą walki ze smogiem. Realizowany jest przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach programu można przeprowadzić termomodernizację budynków, np. wykonać termoizolację lub wymienić stolarkę okienną i drzwiową na bardziej energooszczędną.

Z dofinansowania można skorzystać w celu wymiany starych, wysokoemisyjnych kotłów węglowych na ekologiczne źródła energii, np. pompę ciepła, instalację fotowoltaiczną, kolektory słoneczne, rekuperację czy wykonanie instalacji centralnego ogrzewania. Dodatkowo można przeprowadzić kompletny audyt energetyczny wykazujący rzeczywiste zapotrzebowanie budynku na energię ciepłą. W dniu 01.10.2020 r. w życie weszły zmiany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.), które nakładają na gminy obowiązek wydawania zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze. Do ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Zaświadczenia wydawane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po uprzednim złożeniu wniosku. W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie wydał 80 zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego dla potrzeb uczestnictwa w programie Czyste Powietrze.

4.5. Świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne

Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Oznacza to, iż ciężar finansowy w tym zakresie spoczywa na budżecie państwa co do samych świadczeń. Organami właściwymi do załatwiania spraw indywidualnych i wypłaty świadczeń rodzinnych są gminy. Wójt Gminy Somonino działając na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku upoważnił Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania decyzji w tych sprawach. System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Warto przy tym dodać, iż świadczenia rodzinne stanowią odrębny od świadczeń z pomocy społecznej system, na który składają się zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. W 2022 roku 1.351 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne wraz z dodatkami na łączną kwotę 2.463.093,- zł. Świadczeń opiekuńczych na które składają się: zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia

pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna wypłacono 675 osobom na łączną kwotę 3.721.691,- zł. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (becikowe) została wypłacona na łączną kwotę 120.000,- zł. Natomiast świadczenia rodzicielskie wypłacono 66 osobom na kwotę 432.128,- zł. Natomiast kwota 460.946,- zł została wykorzystana na opłacenie składek emerytalno – rentowych za osoby korzystające ze świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna.

Poniżej przedstawiono zestawienie tabelaryczne wypłaconych świadczeń.

NAZWA ŚWIADCZENIA	LICZBA ŚWIADCZEŃ	LICZBA UPRAWNIONYCH	KWOTA ŚWIADCZEŃ
zasiłek rodzinny na dziecko	13.696	1.351	1.538.415
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	54	54	54.000
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	430	61	164.216
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	369	40	72.615
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	263	29	23.484
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1.075	107	111.946
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	748	799	74.497
dodatek do zasiłku rodzinnego na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	36	5	3.817
dodatek do zasiłku rodzinnego na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	2.073	288	133.592
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3.145	305	286.511
zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	6.085	548	1.311.628
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 roku życia	94	8	20.289
Świadczenie pielęgnacyjne	1.087	100	2.277.354
Specjalny zasiłek opiekuńczy	110	13	67.780
Zasiłek dla opiekuna	72	6	44 640
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	120	120	120.000
Świadczenie rodzicielskie	463	66	432.128
Składki emerytalno rentowe dla świadczeniobiorców	933	84	460.946

4.6. Fundusz alimentacyjny

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodziców na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie dwóch ostatnich miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Pomoc w postaci świadczeń z funduszu alimentacyjnego w roku 2022 wypłacono na łączną kwotę 459.125,- zł. Liczba rodzin uprawnionych do pomocy wynosi 70, a liczba dzieci w tych rodzinach 107.

4.7. Ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń rodzinnych

Osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna, a nie podlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu objęte są ubezpieczeniem zdrowotnym od wysokości pobieranego świadczenia. W 2022 r. Ośrodek objął tą formą wsparcia 32 osoby na łączną kwotę 65.729,79 zł.

4.8. Projekt „Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego” – Edycja II

W 2022 roku zakończono realizację projektu pn.: „Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – edycja II” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 -2020.

Projekt realizowany był od września 2020 roku i miał na celu stworzenie możliwości podjęcia zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin. Działania skierowane były do osób pozostających bez pracy, niezarejestrowanych w PUP, biernych lub nieaktywnych zawodowo w tym niepełnosprawnych.

W 2022 roku wsparciem w ramach tego projektu objętych było 18 mieszkańców Gminy Somonino, w tym: 6 osób uczestniczyło w zajęciach reintegracji społeczno-zawodowej w Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, 3 osoby uczestniczyły w szkoleniu w zakresie obsługi kasy fiskalnej i terminala płatniczego. Wszystkim uczestnikom zaproponowano udział w warsztatach psychologicznych (indywidualnych i grupowych), warsztatach z zakresu udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej, oraz profilaktyki zdrowotnej. Uczestnicy otrzymali również vouchery wizerunkowe. Dla każdego uczestnika przewidziano wsparcie finansowe, w formie zasiłków celowych i specjalnych zasiłków ceowych oraz w razie zaistnienia takiej potrzeby obejmowano ubezpieczeniem zdrowotnym. Kwoty zasiłków oraz ubezpieczenie zdrowotne stanowiły wkład własny do projektu. Koszt realizacji projektu w 2022 r. wyniósł 117.025,29 zł., z czego kwota 8.270,- zł stanowiła wkład własny gminy.

Przez cały okres trwania projektu wsparciem objęto 42 osoby, z których 11 osób podjęło zatrudnienie, zaś 7 osób nadal poszukuje zatrudnienia kontynuując uczestnictwo w zajęciach aktywizacji społeczno – zawodowej w CIS w Ostrzycach.

4.9. Projekt „Zintegrowany system usług społecznych mieszkańców Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”

W 2021 roku Gmina Somonino przystąpiła jako partner do projektu Powiatu Kartuskiego „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego POKOLENIA”, który realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, Osi Priorytetowej 6 Działania 6.2 Poddziałania 6.2.2 Rozwój usług społecznych.

Realizację projektu powierzono Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Somoninie. Projekt jest odpowiedzią na lokalnie zdiagnozowane potrzeby w zakresie usług społecznych, którego wdrożenie ma doprowadzić do poprawy jakości życia i stanu zdrowia uczestników projektu, zainicjowania działań w zakresie rzecznictwa seniorów, podniesienia poziomu aktywności społecznej i kompetencji mieszkańców dla lepszego wykorzystania ich potencjału.

W ramach projektu w 2022 roku podejmowano szereg działań:

- **Zatrudniono 4 asystentów osoby niepełnosprawnej** (2 osoby w pełnym wymiarze czasu pracy i 2 osoby na ½ etatu). Asystenci udzielali wsparcia **30 osobom niepełnosprawnym**. Praca asystenta ma na celu zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w wykonywaniu codziennych czynności, funkcjonowaniu

w życiu społecznym oraz zwiększenie szans na prowadzenie bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Umożliwia zaangażowanie osób niepełnosprawnych w wydarzenia społeczne, kulturalne, rozrywkowe, sportowe i inne. Lista obowiązków asystenta osoby niepełnosprawnej nie jest do końca sprecyzowana – stanowi bardziej wymienienie dziedzin, w której asystent może udzielać wsparcia i pomocy. Wśród nich znajdują się: pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w poruszaniu się w przestrzeni publicznej, aktywizacja społeczna – udział w wydarzeniach kulturalnych, wyjścia do muzeów, kin, teatrów, na koncerty lub spotkania towarzyskie, wspólne spędzanie wolnego czasu w celu rozwoju zainteresowań, nawiązywanie współpracy z różnego rodzaju organizacjami, pomoc w codziennych czynnościach, np. w zakupach. Zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej nie jest aktualnie zadaniem obowiązkowym, jednak zauważyć należy, że wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami jest jednym z działań priorytetowych wymienionych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021 – 2030.

- W ramach projektu funkcjonują **3 kluby seniora: w Egiertowie, w Goręczynie i w Somoninie**. Pieczę nad działalnością klubów, oraz organizacją i funkcjonowaniem sprawują Animator Klubów oraz trzech Lokalnych Liderów Klubów. Proces rekrutacji uczestników do klubów jest ciągły. Do końca 2022 roku zrekrutowano łącznie 113 osoby (Somonino 48 osób, Goręczyno 44 osób, Egiertowo 21 osób). Członkowie klubów seniora spotykają się regularnie co najmniej 4 razy w miesiącu. Uczestniczą w cyklicznych warsztatach: kulinarnych, rehabilitacyjnych, rękodzieła, czy zajęciach tanecznych. Zapraszają na spotkania ciekawych gości – ekspertów z interesujących ich dziedzin, m.in.: informatyka, który wdrażał seniorów w świat nowoczesnych technologii, informował też o zagrożeniach czyhających w sieci, pracownika banku, który zapoznawał seniorów z możliwościami płatniczymi przez internet, pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, który prezentował możliwości wsparcia dla seniorów, jak również fizjoterapeutę, kosmetyczkę, zielarkę, czy twórcę ludowego. Wszystkie warsztaty i spotkania cieszą dużym zainteresowaniem, a seniorzy chętnie uczestniczą w zajęciach.

W ramach projektu umożliwiono seniorom udział w różnego rodzaju wycieczkach. W 2022 roku Seniorzy zorganizowali wycieczki do Warszawy, do Torunia oraz do Olsztyna i okolic. W ciągu roku regularnie wyjeżdżają na basen, do SPA, do kina, teatru, czy na kręgle.

Członkowie klubów seniora aktywnie włączają się w życie lokalnej społeczności. Uczestnicy Klubu Seniora w Goręczynie zaangażowali się w kiermasz świąteczny zorganizowany przez Szkołę Podstawową w Goręczynie. Seniorzy zorganizowali dla dzieci strefę zabaw oraz własnoręcznie przygotowali świąteczne upominki. Zebrane w trakcie kiermaszu środki finansowe przekazali na potrzeby szkoły, aby w ten sposób podziękować za możliwość korzystania z pomieszczeń szkolnych podczas spotkań klubu. Przygotowane przez seniorów atrakcje cieszyły się dużym zainteresowaniem i zyskały uznanie uczestników kiermaszu. Członkowie Klubu Seniora w Somoninie przygotowali tablicę z Alfabetem kaszubskim, która umieszczona zostanie na przystani kajakowej „Kajaczkowo” przy rzece Raduni w Somoninie. Uczestnicy Klubu Seniora w Egiertowie na zajęcia rehabilitacyjne zapraszają młodsze pokolenie, aby wspólnie spędzać czas, integrować się i uczyć się od siebie nawzajem.

Działalność Klubów Seniora postrzegana jest w środowisku pozytywnie i zyskuje coraz większe uznanie. Dowodem na to jest fakt, iż liderka Klubu Seniora w Goręczynie otrzymała nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego „Pomorskie dla Seniorów” w kategorii „Przyjaciel Seniorów”, a dwoje Uczestników Klubu Seniora w Goręczynie zostało członkami Rady Seniorów powołanej przez Starostwie Powiatowym w Kartuzach.

W grudniu 2022 r. podczas warsztatów kulinarnych w Klubie Seniora w Egiertowie gościła ekipa telewizyjna TVP 3. Pod kierownictwem dziennikarki Pani Karoliny Raszeja nagrywano materiał do programu „Tede jo”, który wyemitowany został w styczniu 2023 r. Podczas nagrania zarówno uczestnicy Klubu, jak i przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Gminy Somonino mieli okazję przedstawić założenia realizowanego projektu oraz podzielić się spostrzeżeniami i doświadczeniem z realizacji Projektu POKOLENIA.

Dla osób w wieku senioralnym czynna postawa intelektualna i społeczna oraz wszelka aktywność, są wręcz niezbędne do prowadzenia satysfakcjonującego życia. W sytuacji pojawiania się rozmaitych niedostatków, wynikających z upływu kolejnych lat życia, aktywność taka może stać się sposobem niwelowania negatywnych skutków procesu starzenia się i podkreślania istnienia pozytywnych stron starości. W tej sytuacji koniecznym jest znalezienie alternatywnego źródła finansowania działalności klubów seniora po zakończeniu projektu.

- W ramach projektu mieszkańcy Gminy Somonino mieli również możliwość skorzystania z **usług mobilnych opiekuńczych oraz z usług mobilnego rehabilitanta.**

W 2022 roku 2 osoby korzystały z mobilnych usług opiekuńczych, zaś 10 osób z usług mobilnej rehabilitacji.

Działania w ramach projektu przewiduje się do września 2023 roku.

4.10. Opieka wytchnieniowa

W 2022 r. Ośrodek przystąpił do realizacji programu Opieka Wytchnieniowa – edycja 2022. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z tym orzeczeniem. Stała, osobista opieka nad osobami zależnymi jest zadaniem trudnym. Członkowie rodzin, opiekunowie muszą podporządkować swój dzienny rozkład zajęć wykonywaniu czynności związanych z opieką i pomocą, co najczęściej oznacza życie w warunkach ciągłego obciążenia psychofizycznego. Wiele osób w takiej sytuacji rezygnuje z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbuje własne zdrowie czy też inne potrzeby oraz całkowicie rezygnuje z indywidualnych aspiracji. Zaangażowanie w sprawowanie opieki często utrudnia podejmowanie innych zadań niezbędnych dla funkcjonowania rodziny i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zauważa się również, że kondycja zdrowotna osób sprawujących codzienną długotrwałą opiekę z czasem ulega pogorszeniu, co przekłada się na mniejszą skuteczność, a tym samym obniżenie komfortu życia osoby niepełnosprawnej oraz samego opiekuna. Wobec powyższego konieczne jest objęcie tej grupy osób szczególnym rodzajem wsparcia, w które wpisuje się opieka wytchnieniowa. Ta forma pomocy ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

W 2022 roku działaniami w ramach projektu objętych zostało 11 osób niepełnosprawnych (7 osób dorosłych i 4 dzieci), zapewniając ich opiekunom łącznie 1500 (1256/244) godzin opieki wytchnieniowej.

4.11. Dodatek osłonowy

W styczniu 2022 roku powierzono Ośrodkowi realizację nowego zadania, jakim był dodatek osłonowy. Było to nowe świadczenie, które miało stanowić wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących w pokryciu części kosztów energii oraz rosnących cen żywności. Dodatek osłonowy przysługiwał za okres od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. i był zależny od dochodu.

Kryterium dochodowe umożliwiające otrzymanie dodatku wynosiło:

- 2 100,00 zł na osobę dla gospodarstw jednoosobowych,
- 1 500,00 zł na osobę w gospodarstwach wieloosobowych.

Dochód ustalany była w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. W przypadku, gdy wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu przekraczała kwotę kryterium dochodowego, obowiązywał mechanizm tzw. zasada złotówka za złotówkę. Oznaczało to, że dodatek ten był przyznawany nawet po przekroczeniu kryterium dochodowego, a kwota dodatku była pomniejszana o kwotę tego przekroczenia. Minimalna kwota wypłacanych dodatków osłonowych wynosiła 20 zł.

Wysokość dodatku zależna była od wielkości gospodarstwa domowego i przysługiwała:

- 400 zł w skali roku dla gospodarstw domowych jednoosobowych,
- 600 zł w skali roku dla gospodarstw domowych 2-3 osobowych,
- 850 zł w skali roku dla gospodarstw domowych 4-5 osobowych,
- 1150 zł w skali roku dla gospodarstw domowych co najmniej 6 osobowych.

W przypadku gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węgl pochodnymi, wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, świadczenie było podwyższane i dopłata wynosiła:

- 500 zł w skali roku dla gospodarstw domowych jednoosobowych,
- 750 zł w skali roku dla gospodarstw domowych 2-3 osobowych,
- 1062,50 zł w skali roku dla gospodarstw domowych 4-5 osobowych,
- 1437,50 zł w skali roku dla gospodarstw domowych co najmniej 6 osobowych.

Wnioski można było składać w okresie od 01 stycznia 2022 r. do 31 października 2022 r.

Do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej **wpłynęło 2.155 wniosków**, z czego **pozytywnie rozpatrzono 1.999**. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła **1.547.055,96 zł**.

4.12. Wsparcie uchodźców z Ukrainy

W lutym 2022 roku miało miejsce bezprecedensowe wydarzenie w historii Europy od zakończenia II wojny światowej, nastąpił atak Rosji na Ukrainę. Sytuacja ta spowodowała, że wielu Ukraińców – w szczególności kobiety i dzieci – uciekło z kraju w poszukiwaniu bezpiecznego schronienia, znajdując je w Polsce, w tym również na terenie Gminy Somonino.

W odpowiedzi na zaistniałą sytuację przygotowana została Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, zwana „specustawą”, która umożliwia legalny pobyt Ukraińców w Polsce. Dzięki niej mogą np. podjąć pracę, skorzystać z bezpłatnej opieki zdrowotnej czy kontynuować naukę i edukację. W ramach ustawy powstał również specjalny Fundusz Pomocy, którego celem jest wsparcie i finansowanie działań pomocowych.

Ustawa została ogłoszona i weszła w życie z dniem 12 marca 2022 roku, jednak pierwsi uchodźcy przybyli na teren Gminy Somonino już w lutym 2022 r., w pierwszych dniach po wybuchu wojny. Podejmowane wówczas działania miały charakter interwencyjny, skoncentrowane były na udzielaniu pomocy doraźnej w postaci zapewnienia schronienia, żywności czy odpowiedniej odzieży. Pracownicy Ośrodka udzielali uchodźcom wsparcia w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej, polegającej m. in. na:

- weryfikowaniu indywidualnie sytuacji każdego uchodźcy, sprawdzano czy ma zaspokojone niezbędne potrzeby bytowe (wyżywienie i zakwaterowanie), czy potrzebuje wsparcia medycznego, itp.,
- udzielaniu informacji o miejscu pobytu, przedstawiano możliwości zakwaterowania, kontynuacji edukacji, podjęcia pracy, spędzania wolnego czasu, wskazywano miejsca gdzie mogą korzystać z pomocy medycznej i inne,
- udzielaniu wsparcia w uzyskaniu nr PESEL i niezbędnych dokumentów, tłumaczeniu ich na język polski, wykonaniu zdjęć do dokumentów, założeniu rachunku bankowego, składaniu wniosków o udzielenie wsparcia do odpowiednich instytucji, gromadzeniu dokumentacji medycznej, uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności,
- wnioskowaniu do Sądu o ustalenie dla dzieci opiekuna tymczasowego, a w przypadku ustalenia opiekuna tymczasowego stałe monitorowanie sprawowania tej opieki w miejscu pobytu dziecka. Na terenie Gminy Somonino przebywało w 2022 roku piętnaścioro dzieci dla których Sąd Rodzinny ustanowił opiekuna tymczasowego. Opiekunami byli z reguły najbliżsi członkowie rodziny dziecka (babcia, siostra, brat,

ciocia). W trakcie prowadzonego monitoringu pracownicy nie stwierdzili żadnych nieprawidłowości w sprawowaniu opieki.

- stałej współpracy ze szkołami do których uczęszczały dzieci uchodźców, monitorowanie sytuacji i potrzeb dzieci, reagowanie na bieżące potrzeby czy nieprawidłowości,
- aktywnym włączaniu się w prowadzone zbiórki żywności, środków czystości, odzieży, oraz pełnieniu dyżurów przy odbiorze darów.

Działania podejmowane przez pracowników Ośrodka były koordynowane ze służbami zarządzania kryzysowego, zarówno na szczeblu gminnym, jak i powiatowym. Na bieżąco raportowano sytuację, tj. przekazywano liczbę osób i warunki w jakich przebywają uchodźcy.

Poza pracą socjalną Ośrodek weryfikował i ustalał prawo do świadczeń przysługujących uchodźcom z Funduszu pomocy utworzonego na mocy Specustawy, takich jak:

- **jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę**, przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Świadczenie to przysługiwało każdemu Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i który został wpisany do rejestru PESEL. W 2022 roku wypłacono 346 świadczeń na łączną kwotę 103.800,- zł.
- **zasiłki okresowe** – w 2022 roku zasiłki okresowe przyznano z uwagi na konieczność leczenia 2 rodzinom na łączną kwotę 1.832,42 zł
- **dożywianie** – mogło zostać przyznane w formie pomocy doraźnej, tj. w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole. Nie wymagało wówczas przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej. Pomoc w takiej formie mogła zostać przyznana na czas nie dłuższy niż 2 m-ce. Posiłki w ramach pomocy doraźnej przyznano w 2022 roku 42 dzieciom, w pięciu placówkach oświatowych.
Po upływie 2 miesięcy przyznanie dożywiania wymagało przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i wydania stosownej decyzji. W 2022 roku dożywianiem w tej formie objęto 7 dzieci.
- **Świadczenia rodzinne** – przyznawane były zgodnie z art. 26 specustawy. Kryteria przyznawania świadczeń rodzinnych były zgodnie obowiązującymi w ustawie

o świadczeniach rodzinnych, z jednym wyjątkiem, że przy ustalaniu dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględniano się członka rodziny, który, zgodnie z oświadczeniem osoby ubiegającej się o te świadczenia, nie przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

- **Świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy** – zgodnie z art. 13 specustawy ustawodawca przewidział wsparcie dla osób, które zapewniają zakwaterowanie i wyżywienie uchodźcom z Ukrainy. Pierwotnie świadczenie przysługiwało przez okres 60 dni i dotyczyło obywateli Ukrainy legitymujących się zarówno nr PESEL, jak i innym dokumentem potwierdzającym ich tożsamość. W trakcie roku ustawa ulegała zmianom, pierwsza zmiana doprecyzowała, że okres 60 dni liczy się od dnia wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium Polski. Kolejna zmiana dotyczyła możliwości wydłużenia, w określonych sytuacjach, okresu na jaki przysługiwało świadczenie z 60 do 120 dni. Możliwość przedłużenia okresu wypłaty świadczenia przewidziano w sytuacji gdy obywatel Ukrainy m. in.:

- posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności zarówno wydane w Polsce jak i w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności (I i II stopień niepełnosprawności),
- jest kobietą w ciąży;
- wychowuje dziecko do ukończenia 12 miesiąca życia;
- samotnie sprawuje opiekę nad trojgiem i więcej dzieci;
- jest osobą, która ukończyła 60 rok życia (kobieta) albo 65 rok życia (mężczyzna).

Następnie uregulowano termin składania wniosków wskazując, że wniosek złożony należy w terminie miesiąca od ostatniego dnia okresu objętego wnioskiem a wnioski złożone z uchybieniem tego terminu należy pozostawić bez rozpatrzenia.

Rozporządzeniem Rady Ministrów określono maksymalną wysokość świadczenia na kwotę 40,- zł dziennie za osobę.

W 2022 roku do Ośrodka wpłynęło 148 wniosków o wypłatę świadczeń dla 179 osób, z czego pozytywnie rozpatrzono 146 wniosków dla 169 osób. Łączna kwota świadczeń z tego tytułu wyniosła 579.440,- zł.

Na terenie Gminy Somonino uchodźcy znajdowali schronienie i wsparcie głównie u osób prywatnych oraz w jednym punkcie zakwaterowania zbiorowego, które dysponowało 70

miejscami. W punkcie zakwaterowania zbiorowego następowała największa rotacja uchodźców, na miejsce wyjeżdżających natychmiast przyjmowane były nowe osoby.

Z rozeznania Ośrodka wynika, że na terenie Gminy Somonino w 2022 roku schronienie znalazło ok. 350 uchodźców, z czego 250 osób przebywało u osób prywatnych, zaś ok. 100 osób przebywało w miejscu zakwaterowania zbiorowego w Somoninie.

Praca z uchodźcami stanowiła dla pracowników Ośrodka zupełnie nowe doświadczenie. Wymagała m. in. pokonania bariery językowej, jednak bardzo szybko okazało się, że brak tłumacza nie stanowił znaczącej przeszkody w komunikacji. Udzielanie wsparcia uchodźcom wymagało również nawiązania współpracy z instytucjami, z którymi Ośrodek dotychczas nie współpracował, m. in. ze strażą graniczną, czy pracownikami obsługującymi punkty recepcyjne.

Wciąż trwająca wojna w Ukrainie i brak realnych perspektyw na rychłe jej zakończenie powoduje, że **kwestie dotyczące udzielania wsparcia uchodźcom będą aktualne w kolejnym roku i wymagać będą dostosowywania wsparcia do bieżących potrzeb uchodźców.** Niepokojem napawa perspektywa konieczności ponoszenia przez uchodźców pełnych kosztów zakwaterowania i wyżywienia. Zgodnie z zapisami specustawy od marca 2023 r. uchodźcy mieszkający w obiektach zbiorowego zakwaterowania będą musieli ponosić część kosztów pobytu. Po 120 dniach od pierwszego wjazdu na terytorium Polski będą musieli pokryć 50% kosztów utrzymania, a po 180 dniach 75%. To spowoduje, że osoby przebywające w tego typu ośrodkach zbiorowego zakwaterowania, które zazwyczaj z różnych przyczyn, takich jak np. niepełnosprawność, starość, bezradność, nie będą w stanie wyprowadzić się i samodzielnie utrzymać, będą narażone na bezdomność, pogłębiające się trudności finansowe i całkowitą zależność od organizacji pomocowych. Eksperci zajmujący się problematyką uchodźców dostrzegają również problem w zakresie opieki psychologicznej dla nastolatków, którzy ucząc się zdalnie w ukraińskich szkołach pozostają wykluczone z życia społecznego i odizolowane od rówieśników. W obliczu nasilających się ataków na ukraińską infrastrukturę krytyczną, również możliwość edukacji przez Internet staje się coraz większym problemem.

Kolejny rok będzie wymagał od pracowników ośrodka głębszego rozeznania środowiska uchodźców, którzy przebywają na terenie Gminy, aby móc na bieżąco reagować na pojawiające się potrzeby uchodźców.

4.13. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami

Współpraca z sektorem pozarządowym odbywa się na zasadach partnerstwa, wzajemnego wsparcia w działaniach, podejmowania przedsięwzięć likwidujących bariery społeczne oraz wspierania inicjatyw sprzyjających wzmacnianiu więzi społecznych i lokalnej solidarności.

W 2022 roku Ośrodek współpracował z różnymi instytucjami w obszarze pomocy społecznej, m. in.:

- Środowiskowym Domem Samopomocy w Rybakach w zakresie aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych, dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Oświatowo – Wychowawczych im. Teresy Kras w zakresie organizowania dzieciom wypoczynku.
- Stowarzyszeniem Abstynenckim Kaszuby w Kartuzach w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym.
- Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Miechowskie w zakresie zapewnienia schronienia osobom bezdomnym.

5. Potrzeby Ośrodka

W 2023 roku kontynuowane będą zadania wynikające z obowiązku realizacji poszczególnych ustaw oraz innych aktów prawnych, przyczyniające się do poprawy sytuacji życiowej mieszkańców gminy Somonino.

Dla efektywnej realizacji zadań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie niezbędne będzie:

1. Zabezpieczenie środków finansowych w wysokości odpowiadającej potrzebom wynikającym z realizacji nałożonych na GOPS zadań, ze szczególnym uwzględnieniem środków na świadczenia z pomocy społecznej w tym:
 - a) na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - b) na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
 - c) na zapewnienie całodobowej opieki nad osobami wymagającymi tej formy wsparcia (w DPS, schronisku, domy samotnej matki),
 - d) na finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
2. Utrzymanie dostępności do specjalistycznego wsparcia (głównie psychologicznego dla dorosłych i dzieci).
3. Tworzenie partnerstw i pozyskanie do współpracy działających na terenie gminy lub powiatu instytucji i organizacji oraz społeczności lokalnej w celu realizacji zadań szeroko pojętej pomocy społecznej.
4. Zintensyfikowanie działań na rzecz ochrony i wspierania rodzin zagrożonych krzywdzeniem i przemocą.
5. Zintensyfikowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i zależnych.
6. Realizacja pracy socjalnej w tym:
 - a) realizacja programów społecznych na rzecz osób starszych, dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - b) realizacja innych projektów o charakterze profilaktycznym, integracyjnym i edukacyjnym.
7. Dystrybucja żywności otrzymywanej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa FEAD 2014 – 2020.
8. Realizacja programu w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

9. Podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój zawodowy pracowników, bezpieczne warunki pracy i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, w tym zapewnienie pracownikom superwizji.
10. Zapewnienie obsługi prawnej dla pracowników Ośrodka.
11. Dostosowanie siedziby Ośrodka do wymogów dostępności podmiotu publicznego, zwłaszcza w zakresie miejsc parkingowych.